

Warsztaty dla interesariuszy:

**Wizja i cele zarządzania
dobrem Światowego Dziedzictwa**

Podsumowanie – 12.10.2022 r.

Sfinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

IOŚ-PIB
Instytut Ochrony Środowiska
Państwowy Instytut Badawczy

Główne informacje - Podsumowanie

Główne informacje o warsztatach

- ❑ 2 warsztaty (2 tury), których treść i sposób przeprowadzenia były tożsame, odbyły się w dniach 26-27 września (warsztat w godzinach pracy oraz warsztat popołudniowy od godziny 17.00).
- ❑ Cele:
 - uzgodnienie wizji Dobra Światowego Dziedzictwa Białowieża Forest;
 - określenie celów zarządzania Dobrem.
- ❑ Warsztat wpisuje się w przyjętą logikę i metodę prac nad Planem zarządzania, angażując różne grupy interesariuszy.

Główne informacje o warsztatach

- ❑ W warsztatach wzięło udział łącznie 38 osób
- ❑ Zostało wypracowanych 8 propozycji wizji Dobra Światowego Dziedzictwa wraz z pierwszą (wstępną) propozycją określenia celów
- ❑ W poszczególnych grupach (turach) uczestniczyło:
 - ✓ 26 września godz. 17.00-20.00 – 13 osób
 - ✓ 27 września godz. 12.00-15.00 – 25 osób

Główne informacje o warsztatach

Uczestnikami warsztatów byli przedstawiciele następujących interesariuszy:

MKiŚ, Lasów Państwowych (Nadleśnictwo: Białowieża, Browsk, Hajnówka, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, DGLP), Białowieskiego Parku Narodowego, Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej, samorządów lokalnych (Białowieża, Hajnówka, Narewka), mieszkańców, lokalnych liderów społecznych, przedsiębiorców, lokalnych organizacji pozarządowych oraz ponadlokalnych organizacji pozarządowych (m.in.: Fundacja WWF Polska).

Wizja

IOŚ-PIB
Instytut Ochrony Środowiska
Państwowy Instytut Badawczy

Sfinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Wizja wprowadzenie (1)

- ❑ Zintegrowany Plan zarządzania powinien odnosić się do ambicji i zamiarów związanych z Dobrem Światowego Dziedzictwa – **te ambicje zapisujemy w wizji.**
- ❑ Wizja dobra powinna obejmować okres 20-30 lat, natomiast cele zarządzania Dobrem określone w Planie powinny dotyczyć najbliższych 5-10 lat (wg *IUCN Management Planning*).
- ❑ W Planie zarządzania dla Białowieża Forest przyjęto, że:
 - ✓ wizja będzie dotyczyła horyzontu czasowego 2050 r.,
 - ✓ cele będą się odnosiły do horyzontu czasowego 2030 r.

Wizja wprowadzenie (2)

❑ Po co nam wizja?

- ✓ wyznacza nam długofalowy kierunek,
- ✓ stanowi zapis naszych ambicji,
- ✓ jednoczy (o ile została prawidłowo i partycypacyjnie przygotowana),
- ✓ ma funkcje informacyjne i promocyjne (motto, hasło reklamowe vs. wizja).

❑ Jak tworzymy wizję? – odpowiadając na pytanie, jak wygląda Dobro, jakie procesy w nim i wokół niego zachodzą w 2050 roku.

Propozycja wizji dla Białowieża Forest (1)

- Przyjmujemy, że realizacja Planu zarządzania jest podporządkowana osiągnięciu wizji, która zakłada, że Dobro Białowieża Forest jest zachowane dla przyszłych pokoleń. **W związku z powyższym w roku 2050 Dobro Światowego Dziedzictwa Białowieża Forest jest:**
- Miejscem, w którym procesy ekologiczne oraz najbardziej znaczące i istotne, dla ochrony i zachowania różnorodności biologicznej, siedliska przyrodnicze posiadające wyjątkową uniwersalną wartość, są skutecznie chronione;
 - Miejscem ważnym dla obecnych i przyszłych pokoleń, które znają i rozumieją wartość materialną i niematerialną Dobra oraz jego integralność;

Propozycja wizji dla Białowieża Forest (2)

- Miejszem budowania współdziałania i odpowiedzialności pomiędzy strukturami międzynarodowymi, krajowymi i lokalnymi, poprzez pracę na rzecz ochrony dziedzictwa i tworzenia podstaw zrównoważonego rozwoju tego Obszaru;
- Miejscem budowania tożsamości i wspólnoty lokalnej na podstawie walorów kulturowych i przyrodniczych Dobra;
- Miejscem rozpowszechniania wiedzy o Dobrach Światowego Dziedzictwa UNESCO;
- Miejscem rozpoznawalnym w skali świata, kraju, regionu i na poziomie lokalnym.

Cele zarządzania Dobrem Światowego Dziedzictwa Białowieża Forest

Sfinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Cele zarządzania Dobrem (1)

- ❑ W metodykach opracowywania planów zarządzania nie ma jednego/jednolitego podejścia do formułowania celów.
- ❑ W konkretnych dokumentach/planach różnie podchodzi się do hierarchii (drabiny) celów i działań (*vide materiał pomocniczy przygotowany na warsztat*).

Cele zarządzania Dobrem (2)

- ❑ Przyjęto następujące podejście do formułowania celów w Planie zarządzania Białowieżą Forest:
 - Cele odnoszą się do wizji – precyzują jej zapisy, przekładają na etapy.
 - Ile powinno być celów? – *nie za dużo nie za mało*, tyle, żeby pozwalały na skuteczne zarządzanie Dobrem.
 - Cele powinny być zapisywane w formule: *Kształtowanie...*, *Budowanie...*, *Zapewnienie...*, *Koordynowanie...*, *Wspieranie...*, itp.

IOŚ-PIB
Instytut Ochrony Środowiska
Państwowy Instytut Badawczy

Praca warsztatowa - Podsumowanie

Praca warsztatowa w podgrupach

Podsumowania

- ❑ Podczas każdej tury warsztatów przeprowadzano pracę indywidualną, warsztatową i dyskusję w podgrupach.
- ❑ Łącznie na wszystkich turach warsztatów pracowało 8 podgrup (1 tura – 3 podgrupy, 2 tura – 5 podgrup).
- ❑ Podgrupy pracowały nad następującymi zagadnieniami:
 - ✓ Określenie wizji Dobra Światowego Dziedzictwa Białowieża Forest,
 - ✓ określenie celów zarządzania dobrem

Prezentacja wyników prac

- ❑ W czasie warsztatu każda podgrupa omawiała pokrótce wynik swojej wewnętrznej dyskusji.
- ❑ W dalszej części prezentujemy Państwu podsumowanie prac wszystkich grup pracujących w ramach 2 tur warsztatów.
- ❑ **Jako podsumowanie prezentujemy także komentarz do opracowanych przez grupy drzew wizji i celów.**

Prezentacja wyników prac

Zbiorcze zestawienie - komentarz

- ❑ Na kolejnych slajdach przedstawiamy wyniki prac wszystkich podgrup (walor informacyjny dla wszystkich uczestników) - **w takiej formie, w jakiej zostały one wypracowane na warsztatach.**
- ❑ Na tym etapie, zgodnie z przyjętymi założeniami metody pracy, nie przeprowadzono porządkowania materiału i ewentualnych korekt zapisów (np. w kontekście poprawności sformułowań).
- ❑ Uzyskany materiał z pracy warsztatowej będzie w kolejnej fazie projektu porządkowany i przygotowywany do dalszej pracy warsztatowej (praca warsztatowa zespołu naukowców).

IOŚ-PIB
Instytut Ochrony Środowiska
Państwowy Instytut Badawczy

Praca warsztatowa

☐ Wizja – propozycja interesariuszy

Prezentacja wyników prac

Wizja zaproponowana przez interesariuszy 26.09.2022

Przyjmujemy, że realizacja Planu zarządzania jest podporządkowana osiągnięciu wizji, która zakłada, że Dobro Białowieża Forest jest zachowane dla przyszłych pokoleń. **W związku z powyższym w roku 2050 Dobro Światowego Dziedzictwa Białowieża Forest jest:**

- ❑ Miejscem, w którym **naturalne** procesy ekologiczne oraz najbardziej znaczące i istotne, dla ochrony i zachowania różnorodności biologicznej, siedliska przyrodnicze posiadające wyjątkową uniwersalną wartość, są skutecznie chronione (**dylemat czy podzielić kryteria, są i za i przeciw**);

Prezentacja wyników prac

Wizja zaproponowana przez interesariuszy 26.09.2022 cd.

- ❑ Miejscem ważnym dla obecnych i przyszłych pokoleń, które znają i rozumieją wartość materialną i niematerialną Dobra oraz jego integralność;
- ❑ Miejscem ~~budowania~~ współdziałania i odpowiedzialności pomiędzy strukturami międzynarodowymi, krajowymi i lokalnymi, poprzez pracę na rzecz ochrony dziedzictwa i tworzenia podstaw zrównoważonego rozwoju społeczności zamieszkującej ten Obszar;

Prezentacja wyników prac

Wizja zaproponowana przez interesariuszy 26.09.2022 cd.

- ☐ Miejscem **wzmacniania budowania** tożsamości i wspólnoty lokalnej na podstawie walorów kulturowych i przyrodniczych Dobra **w poczuciu odpowiedzialności za Dobro;**
- ☐ Miejscem rozpowszechniania wiedzy o Dobrach Światowego Dziedzictwa UNESCO;
- ☐ Miejscem rozpoznawalnym w skali świata, kraju, regionu i na poziomie lokalnym.

Prezentacja wyników prac

Wizja zaproponowana przez interesariuszy 27.09.2022

GRUPA I

- ☐ Zapis powinien być bardziej dynamiczny (a nie statyczny), podkreślający osiągnięcia określonych działań, a nie "miejsce". Jeśli nie da tak zrobić, to przynajmniej słowo "miejsce" przesunąć do pierwszego zdania wprowadzającego, żeby go potem nie powtarzać w każdym punkcie;
- ☐ Obecnie zapis jest na takim stopniu ogólności i banalności, że mógłby się odnosić do jezior, rafy koralowej lodowców górskich, sawanny i wszelkich innych miejsc przyrodniczych. Trzeba bardziej konkretnie: Puszcza Białowieska, naturalne starodrzewia, etc. etc. Wzorem może być warszawski zapis, gdzie jest wszystko (Warszawa, Stare Miasto, odbudowane po zniszczeniach wojennych, dzielnica mieszkaniowa itd.);

Prezentacja wyników prac

Wizja zaproponowana przez interesariuszy 27.09.2022 cd.

GRUPA I cd.

- ☐ Muszą być w celach zapisy z Wyjątkowej Uniwersalnej Wartości, skrócone może i sparafrazowane, ale muszą być;
- ☐ Nie "Dobro Światowego Dziedzictwa Białowieża Forest", ale "Obiekt Światowego Dziedzictwa Puszcza Białowieska"!
- ☐ W obecnym punkcie 4.: Budowanie dumy i tożsamości kulturowej mieszkańców regionu na podstawie wartości historycznych i przyrodniczych Puszczy Białowieskiej.

Prezentacja wyników prac

Wizja zaproponowana przez interesariuszy 27.09.2022 cd.

GRUPA II

Przyjmujemy, że realizacja Planu zarządzania jest podporządkowana osiągnięciu wizji, która zakłada, że Dobro Białowieża Forest (skłaniamy się, aby w polskojęzycznych tekstach stosowano określenie „Obiekt Światowego Dziedzictwa Puszcza Białowieska”) jest zachowane dla przyszłych pokoleń. W związku z powyższym w roku 2050 Dobro (Obiekt) Światowego Dziedzictwa Białowieża Forest (Puszcza Białowieska) jest:

- ❑ Chroniony w zróżnicowany sposób (z zastosowaniem zróżnicowanych metod), obejmujący procesy naturalne oraz różnorodność biologiczną;
Stan ochrony gatunków stanowiących wyjątkową uniwersalną wartość (OUV) wraz z ich siedliskami jest zachowany w niepogorszonej formie;
- ❑ Miejscem, gdzie społeczeństwo zna, rozumie i w sposób zrównoważony korzysta z wartości materialnych i niematerialnych Obiektu;

Prezentacja wyników prac

Wizja zaproponowana przez interesariuszy 27.09.2022 cd.

GRUPA II cd.

- ☐ Miejsce, budowania współdziałania i odpowiedzialności pomiędzy strukturami międzynarodowymi, krajowymi i lokalnymi, poprzez pracę na rzecz ochrony dziedzictwa i tworzenia podstaw zrównoważonego rozwoju tego obszaru;
- ☐ Miejsce budowania tożsamości i wspólnoty lokalnej na podstawie walorów kulturowych i przyrodniczych Dobra (Obiektu);
- ☐ Obiektem funkcjonującym w ramach jasnych i jednolitych przepisów prawa krajowego i międzynarodowego;
- ☐ Miejsce rozpowszechniania wiedzy o Dobrach (Obiektach) Światowego Dziedzictwa UNESCO;
- ☐ Miejsce rozpoznawalnym w skali świata, kraju, regionu i na poziomie lokalnym.

Prezentacja wyników prac

Wizja zaproponowana przez interesariuszy 27.09.2022 cd.

GRUPA III

- ☐ Miejsce, w którym chronione będą procesy naturalne (BPN, rezerваты przyrody) oraz w celu zachowania różnorodności gatunkowej będą realizowane czynne działania ochronne (drzewostany gospodarcze).
- ☐ Miejsce ważne dla obecnego i przyszłego społeczeństwa z możliwością zrównoważonego korzystania z zasobów Puszczy Białowieskiej (drewno, płody runa leśnego).
- ☐ Odpowiedzialne udostępnienie OŚD dla społeczeństwa (lokalnego, regionalnego, międzynarodowego).
- ☐ Miejsce współdziałania, współpracy różnych środowisk – lokalnych społeczności, zarządców, świata nauki i innych.
- ☐ Miejsce, które będzie dumą dla lokalnego społeczeństwa, regionalnych i krajowych instytucji, świat nauki i innych środowisk.

Prezentacja wyników prac

Wizja zaproponowana przez interesariuszy 27.09.2022 cd.

GRUPA IV

- Unikatowym dla obecnych i przyszłych pokoleń miejscem rozpoznawalnym, w którym procesy ekologiczne i siedliska przyrodnicze* służące ochronie i zachowaniu bioróżnorodności są **skutecznie chronione**.

**w tym zachowanie rzadkich gatunków (żubr) itd.*

- Miejscem współdziałania i budowania odpowiedzialności pomiędzy instytucjami i społecznościami międzynarodowymi, krajowymi i lokalnymi na rzecz ochrony Dziedzictwa Przyrodniczego i kulturowego oraz **zrównoważonego rozwoju*** tego obszaru.

**w tym gospodarka leśna, przemysł, itd. + rozwój badań naukowych i edukacji przyrodniczej*

- Miejscem **zachowania tożsamości** kulturowej i tradycji lokalnej wspólnoty (mieszkańców) na podstawie unikatowych wartości przyrodniczych i historii wielowiekowej.

Prezentacja wyników prac

Wizja zaproponowana przez interesariuszy 27.09.2022 cd.

GRUPA V

Przyjmujemy, że realizacja Planu zarządzania jest podporządkowana osiągnięciu wizji, która zakłada, że Dobro Białowieża Forest jest zachowane dla przyszłych pokoleń.

W związku z powyższym w roku 2050 Dobro Światowego Dziedzictwa Białowieża Forest jest:

- ☐ Miejscem ważnym dla obecnych i przyszłych pokoleń, które znają i rozumieją oraz chronią wartość materialną i niematerialną Dobra, oraz jego integralność.
- ☐ Miejscem budowania współdziałania i odpowiedzialności pomiędzy strukturami międzynarodowymi, krajowymi i lokalnymi, poprzez pracę na rzecz ochrony dziedzictwa i tworzenia podstaw zrównoważonego rozwoju tego Obszaru.
- ☐ Miejscem, w którym procesy ekologiczne oraz najbardziej znaczące i istotne, dla ochrony i zachowania różnorodności biologicznej, siedliska przyrodnicze posiadające wyjątkową uniwersalną wartość, są skutecznie chronione.

Prezentacja wyników prac

Wizja zaproponowana przez interesariuszy 27.09.2022 cd.

GRUPA V cd.

Przyjmujemy, że realizacja Planu zarządzania jest podporządkowana osiągnięciu wizji, która zakłada, że Dobro Białowieża Forest jest zachowane dla przyszłych pokoleń.

W związku z powyższym w roku 2050 Dobro Światowego Dziedzictwa Białowieża Forest jest:

- ☐ Miejscem rozpoznawalnym w skali świata, kraju, regionu i na poziomie lokalnym;
- ☐ Miejscem budowania tożsamości i wspólnoty lokalnej na podstawie walorów kulturowych, historycznych i przyrodniczych Dobra;
- ☐ Miejscem rozpowszechniania wiedzy o Dobrach Światowego Dziedzictwa UNESCO.

IOŚ-PIB
Instytut Ochrony Środowiska
Państwowy Instytut Badawczy

Praca warsztatowa

- ☐ Cele – propozycja interesariuszy

Prezentacja wyników prac

Cele zaproponowane przez interesariuszy 26.09.2022

- ☐ Zapewnienie objęcia najwyższą formą ochrony obiektu gwarantującą przebiegu naturalnych procesów i ochronę różnorodności.
- ☐ Zagwarantowanie jednego zarządcy.
- ☐ Podniesienie poziomu świadomości nt. znaczenia dobra wśród lokalnej społeczności.
- ☐ Zapewnienie Społeczeństwu warunków bezpiecznego wieloaspektowego korzystania z Obiektu.

Prezentacja wyników prac

Cele zaproponowane przez interesariuszy 26.09.2022 cd.

- ☐ Organizowanie wszechstronnej edukacji o Obiekcie na poziomie lokalnym, jak i ogólnospołecznym.
- ☐ Zbudowanie skutecznego systemu zarządzania Obiektem Światowego Dziedzictwa Puszcza Białowieska.
- ☐ Uporządkowanie systemu ochrony przyrody w obrębie Obiektu Światowego Dziedzictwa Puszcza Białowieska.
- ☐ Zbudowanie systemu rozwoju (jego wsparcia) w oparciu o Obiekt Światowego Dziedzictwa.

Prezentacja wyników prac

Cele zaproponowane przez interesariuszy 27.09.2022

- ☐ Utrzymanie wyjątkowej uniwersalnej wartości obiektu.
- ☐ Zapewnienie warunków do zrównoważonego rozwoju obszaru (nauka, kultura, turystyka, edukacja, itd.).
- ☐ Budowanie tożsamości kulturowej i dumy lokalnych wspólnot na podstawie walorów historycznych i przyrodniczych Puszczy Białowieskiej.
- ☐ Zapewnienie możliwości realizacji działań z zakresu ochrony czynnej i biernej przyrody.

Prezentacja wyników prac

Cele zaproponowane przez interesariuszy 27.09.2022 cd.

- ☐ Stworzenie jasnych zasad korzystania z zasobów Puszczy Białowieskiej zgodnych prawem krajowym i międzynarodowym.
- ☐ Zapewnienie właściwego poziomu życia poprzez stworzenie i utrzymanie niezbędnej infrastruktury.
- ☐ Stworzenie platformy umożliwiającej dialog interesariuszy (lokalne społeczeństwo, zarządcy).

Prezentacja wyników prac

Cele zaproponowane przez interesariuszy 27.09.2022 cd.

- ☐ Zachowanie ciągłości procesów ekologicznych i cennych siedlisk przyrodniczych.
- ☐ Wspieranie rozwoju regionalnego na podstawie wartości przyrodniczych i kulturowych Puszczy Białowieskiej.
- ☐ Prowadzenie edukacji i rozwój badań naukowych na podstawie wartości przyrodniczych, kulturowych i historycznych.
- ☐ Stworzenie warunków do rozwoju turystyki medycznej.
- ☐ Wdrażanie specjalnych programów ukierunkowanych na wzrost demograficzny.

Prezentacja wyników prac

Cele zaproponowane przez interesariuszy 27.09.2022 cd.

- ☐ Wdrażanie specjalnych programów ukierunkowanych na wzrost demograficzny.
- ☐ Rozwijanie infrastruktury i usług służących lokalnym społecznościom oraz podnoszących atrakcyjność obszaru.
- ☐ Prowadzenie działań zmierzających do stworzenia marki produktu.
- ☐ Utworzenie na terenie obszaru międzynarodowych instytucji badawczych.

IOŚ-PIB
Instytut Ochrony Środowiska
Państwowy Instytut Badawczy

Praca warsztatowa

Materiał po wstępnej analizie

☐ **Wizja**

Wizja – cele zarządzania

WIZJA

Przyjmujemy, że realizacja Planu zarządzania jest podporządkowana osiągnięciu wizji, która zakłada, że Obiekt Światowego Dziedzictwa Białowieża Forest jest zachowany dla przyszłych pokoleń.

W roku 2050 Białowieża Forest jest:

- obszarem, w którym procesy ekologiczne i biologiczne przebiegają naturalnie i stanowią o Wyjątkowej Uniwersalnej Wartości,
- obszarem, w którym siedliska przyrodnicze znaczące i istotne dla ochrony i zachowania różnorodności biologicznej są skutecznie chronione,
- integralnym Obiektem, którego nienaruszalność jako całości jest utrzymana poprzez zachowanie wszystkich cech jego Wyjątkowej Uniwersalnej Wartości,
- miejscem ważnym dla ludzkości, obecnych i przyszłych pokoleń, które znają i rozumieją wartość materialną i niematerialną Obiektu oraz jego integralność,
- motywacją do współdziałania podmiotów międzynarodowych, krajowych i lokalnych na rzecz ochrony dziedzictwa ludzkości,
- inspiracją do działań na rzecz zrównoważonego rozwoju społeczności zamieszkującej obszar Puszczy Białowieskiej, w poczuciu odpowiedzialności za Obiekt,
- elementem tożsamości i więzi lokalnych, których podstawą są walory przyrodnicze, kulturowe i historyczne Obiektu,
- miejscem edukacji przyrodniczej i kulturowej oraz rozpowszechniania wiedzy o obiektach Światowego Dziedzictwa UNESCO,
- obiektem rozpoznawalnym w skali świata, kraju, regionu i na poziomie lokalnym.

CELE ZARZĄDZANIA

1. Zachowanie ciągłości naturalnych procesów ekologicznych i biologicznych
2. Zachowanie różnorodności biologicznej na wszystkich jej poziomach (ekosystemowym, gatunkowym i genetycznym) oraz siedlisk istotnych dla jej ochrony
3. Zachowanie nienaruszalności Obiektu jako całości
4. Budowanie i wzmacnianie świadomości wartości materialnych i niematerialnych Obiektu
5. Tworzenie zachęt do współdziałania podmiotów międzynarodowych, krajowych i lokalnych
6. Tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju obszaru Puszczy Białowieskiej
7. Kształtowanie tożsamości i dumy lokalnych wspólnot na bazie wiedzy o walorach przyrodniczych, kulturowych i historycznych Puszczy Białowieskiej
8. Prowadzenie edukacji przyrodniczej i kulturowej oraz promowanie Dziedzictwa Światowego UNESCO
9. Promowanie obszaru Puszczy Białowieskiej w oparciu o Obiekt

Wizja

Przyjmujemy, że realizacja Planu zarządzania jest podporządkowana osiągnięciu wizji, która zakłada, że Obiekt Światowego Dziedzictwa Białowieża Forest jest zachowany dla przyszłych pokoleń.

W roku 2050 Białowieża Forest jest:

- ☐ obszarem, w którym procesy ekologiczne i biologiczne przebiegają naturalnie i stanowią o Wyjątkowej Uniwersalnej Wartości,
- ☐ obszarem, w którym siedliska przyrodnicze znaczące i istotne dla ochrony i zachowania różnorodności biologicznej są skutecznie chronione,
- ☐ integralnym Obiektem, którego nienaruszalność jako całości jest utrzymana poprzez zachowanie wszystkich cech jego Wyjątkowej Uniwersalnej Wartości,

Wizja cd.

W roku 2050 Białowieża Forest jest:

- ☐ miejscem ważnym dla ludzkości, obecnych i przyszłych pokoleń, które znają i rozumieją wartość materialną i niematerialną Obiektu oraz jego integralność,
- ☐ motywacją do współdziałania podmiotów międzynarodowych, krajowych i lokalnych na rzecz ochrony dziedzictwa ludzkości,
- ☐ inspiracją do działań na rzecz zrównoważonego rozwoju społeczności zamieszkującej obszar Puszczy Białowieskiej, w poczuciu odpowiedzialności za Obiekt,

Wizja cd.

W roku 2050 Białowieża Forest jest:

- ☐ elementem tożsamości i więzi lokalnych, których podstawą są walory przyrodnicze, kulturowe i historyczne Obiektu,
- ☐ miejscem edukacji przyrodniczej i kulturowej oraz rozpowszechniania wiedzy o obiektach Światowego Dziedzictwa UNESCO,
- ☐ obiektem rozpoznawalnym w skali świata, kraju, regionu i na poziomie lokalnym.

IOŚ-PIB
Instytut Ochrony Środowiska
Państwowy Instytut Badawczy

Praca warsztatowa

Materiał po wstępnej analizie

☐ **Cele zarządzania i kierunki działań**

Wizja – cele zarządzania

WIZJA

Przyjmujemy, że realizacja Planu zarządzania jest podporządkowana osiągnięciu wizji, która zakłada, że Obiekt Światowego Dziedzictwa Białowieża Forest jest zachowany dla przyszłych pokoleń.

W roku 2050 Białowieża Forest jest:

- obszarem, w którym procesy ekologiczne i biologiczne przebiegają naturalnie i stanowią o Wyjątkowej Uniwersalnej Wartości,
- obszarem, w którym siedliska przyrodnicze znaczące i istotne dla ochrony i zachowania różnorodności biologicznej są skutecznie chronione,
- integralnym Obiektem, którego nienaruszalność jako całości jest utrzymana poprzez zachowanie wszystkich cech jego Wyjątkowej Uniwersalnej Wartości,
- miejscem ważnym dla ludzkości, obecnych i przyszłych pokoleń, które znają i rozumieją wartość materialną i niematerialną Obiektu oraz jego integralność,
- motywacją do współdziałania podmiotów międzynarodowych, krajowych i lokalnych na rzecz ochrony dziedzictwa ludzkości,
- inspiracją do działań na rzecz zrównoważonego rozwoju społeczności zamieszkującej obszar Puszczy Białowieskiej, w poczuciu odpowiedzialności za Obiekt,
- elementem tożsamości i więzi lokalnych, których podstawą są walory przyrodnicze, kulturowe i historyczne Obiektu,
- miejscem edukacji przyrodniczej i kulturowej oraz rozpowszechniania wiedzy o obiektach Światowego Dziedzictwa UNESCO,
- obiektem rozpoznawalnym w skali świata, kraju, regionu i na poziomie lokalnym.

CELE ZARZĄDZANIA

1. Zachowanie ciągłości naturalnych procesów ekologicznych i biologicznych
2. Zachowanie różnorodności biologicznej na wszystkich jej poziomach ekosystemowym, gatunkowym i genetycznym) oraz siedlisk istotnych dla jej ochrony
3. Zachowanie nienaruszalności Obiektu jako całości
4. Budowanie i wzmacnianie świadomości wartości materialnych i niematerialnych Obiektu
5. Tworzenie zachęt do współdziałania podmiotów międzynarodowych, krajowych i lokalnych
6. Tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju obszaru Puszczy Białowieskiej
7. Kształtowanie tożsamości i dumy lokalnych wspólnot na bazie wiedzy o walorach przyrodniczych, kulturowych i historycznych Puszczy Białowieskiej
8. Prowadzenie edukacji przyrodniczej i kulturowej oraz promowanie Dziedzictwa Światowego UNESCO
9. Promowanie obszaru Puszczy Białowieskiej w oparciu o Obiekt

Cele zarządzania

1. Zachowanie ciągłości naturalnych procesów ekologicznych i biologicznych.
2. Zachowanie różnorodności biologicznej na wszystkich jej poziomach (ekosystemowym, gatunkowym i genetycznym) oraz siedlisk istotnych dla jej ochrony.
3. Zachowanie nienaruszalności Obiektu jako całości.
4. Budowanie i wzmacnianie świadomości wartości materialnych i niematerialnych Obiektu.

Cele zarządzania

5. Tworzenie zachęt do współdziałania podmiotów międzynarodowych, krajowych i lokalnych.
6. Tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju obszaru Puszczy Białowieskiej.
7. Kształtowanie tożsamości i dumy lokalnych wspólnot na bazie wiedzy o walorach przyrodniczych, kulturowych i historycznych Puszczy Białowieskiej.
8. Prowadzenie edukacji przyrodniczej i kulturowej oraz promowanie Dziedzictwa Światowego UNESCO.
9. Promowanie obszaru Puszczy Białowieskiej w oparciu o Obiekt.

Cel zarządzania	Kierunki działań
1.Zachowanie ciągłości naturalnych procesów ekologicznych i biologicznych	- Prowadzenie badań naukowych zgodnie z zasadami eksploracji naukowej obszaru - Monitoring abiotycznych i biotycznych elementów ekosystemu - Przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu, w tym prowadzenie działań z zakresu ochrony przeciwpożarowej
2. Zachowanie różnorodności biologicznej na wszystkich jej poziomach (ekosystemowym, gatunkowym i genetycznym) oraz siedlisk istotnych dla jej ochrony	- Prowadzenie działań czynnej ochrony przyrody zgodnie z założeniami strefowania - Realizacja zapisów planów ochrony i planów zadań ochronnych dla parku narodowego, obszaru Natura 2000 oraz rezerwatów przyrody - Ograniczanie występowania i rozprzestrzeniania się gatunków inwazyjnych
3. Zachowanie nienaruszalności Obiektu jako całości	- Uporządkowanie systemu ochrony przyrody w obrębie Obiektu - Zapobieganie fragmentacji i izolacji siedlisk wewnątrz Obiektu - Poprawa łączności między Puszcą Białowieską a innymi kompleksami leśnymi poprzez tworzenie korytarzy ekologicznych
4. Budowanie i wzmacnianie świadomości wartości materialnych i niematerialnych Obiektu	- Kształtowanie i wdrażanie długofalowej strategii edukacji i informacji na temat Białowieża Forest jako naturalnego dziedzictwa ludzkości - Podnoszenie poziomu wiedzy o Białowieża Forest oraz o ochronie przyrody zarządców i innych interesariuszy Planu Zarządzania - Tworzenie zachęt i wspieranie lokalnych organizacji i instytucji (w tym jednostek samorządowych) w prowadzeniu działań związanych z podnoszeniem świadomości i niwelowaniem luk w wiedzy o Obiekcie
5. Tworzenie zachęt do współdziałania podmiotów międzynarodowych, krajowych i lokalnych	- Opracowanie i wdrażanie ramowego, wieloletniego programu współpracy pomiędzy podmiotami lokalnymi, krajowymi oraz międzynarodowymi - Stworzenie platformy dialogu społeczności lokalnych obszaru Puszczy Białowieskiej oraz współpracy podmiotów lokalnych, krajowych i międzynarodowych - Prowadzenie działań edukacyjnych podmiotów krajowych i lokalnych w zakresie współdziałania na rzecz Obiektu Białowieża Forest
6. Tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju obszaru Puszczy Białowieskiej	- Opracowanie zasad korzystania z zasobów Puszczy Białowieskiej zgodnych z prawem krajowym i międzynarodowym - Opracowanie i wdrożenie ponadlokalnej strategii rozwoju turystyki dla obszaru Puszczy Białowieskiej - Zapewnienie samorządom obszaru Puszczy Białowieskiej wsparcia i pomocy eksperckiej w zrównoważonym użytkowaniu otoczenia Białowieża Forest - Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańcom obszaru Puszczy Białowieskiej dzięki dostępności i utrzymaniu na odpowiednim poziomie infrastruktury i usług publicznych
7. Kształtowanie tożsamości i dumy lokalnych wspólnot na bazie wiedzy o walorach przyrodniczych, kulturowych i historycznych Puszczy Białowieskiej	- Wspieranie działań na rzecz budowania lokalnych więzi społecznych, w tym lokalnych inicjatyw społecznych w zakresie edukacji o walorach przyrodniczych, kulturowych i historycznych Puszczy Białowieskiej - Rozwijanie kompetencji w zakresie partycypacji społecznej wśród pracowników organów wdrażających Plan zarządzania i samorządów na obszarze Puszczy Białowieskiej - Promowanie działalności gospodarczej, w tym w zakresie turystyki, na podstawie tradycji i produktów lokalnych obszaru Puszczy Białowieskiej
8. Prowadzenie edukacji przyrodniczej i kulturowej oraz promowanie Dziedzictwa Światowego UNESCO	- Opracowanie strategii edukacji przyrodniczej i kulturowej w oparciu o Światowe Dziedzictwo UNESCO i wartości Obiektu Białowieża Forest - Utworzenie centrum informacyjno-edukacyjnego, którego celem będzie propagowanie wiedzy o Światowym Dziedzictwie UNESCO oraz o Obiekcie - Prowadzenie działań z zakresu edukacji przyrodniczej i kulturowej wykorzystaniem dostosowanych do różnych grup interesariuszy i użytkowników kanałów (szkolenia dla przedstawicieli samorządu, organów ochrony środowiska, przedsiębiorców, w tym usługodawców w sektorze turystyki, dla przedstawicieli oświaty oraz dzieci i młodzieży) - Włączenie edukacji przyrodniczej i kulturowej oraz promowania Dziedzictwa Światowego UNESCO w programy nauczania w szkołach obszaru Puszczy Białowieskiej
9. Promowanie obszaru Puszczy Białowieskiej w oparciu o Obiekt	- Białowieża Forest jest obiektem rozpoznawalnym w skali świata, kraju, regionu i na poziomie lokalnym. - Promocja i upowszechnianie badań dotyczących Obiektu, z wykorzystaniem nowoczesnych metod docierania do różnych grup interesariuszy - Opracowanie i skuteczne wdrożenie identyfikacji wizualnej obszaru Puszczy Białowieskiej w oparciu o Obiekt Białowieża Forest - Budowanie marki terytorialnej

Cele zarządzania – kierunki działań

1. Zachowanie ciągłości naturalnych procesów ekologicznych i biologicznych

Białowieża Forest jest obszarem, w którym procesy ekologiczne i biologiczne przebiegają naturalnie i stanowią o Wyjątkowej Uniwersalnej Wartości.

Kierunki działań

- ✓ Prowadzenie badań naukowych zgodnie z zasadami eksploracji naukowej obszaru
- ✓ Monitoring abiotycznych i biotycznych elementów ekosystemu
- ✓ Przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu, w tym prowadzenie działań z zakresu ochrony przeciwpożarowej

Cele zarządzania – kierunki działań

2. Zachowanie różnorodności biologicznej na wszystkich jej poziomach (ekosystemowym, gatunkowym i genetycznym) oraz siedlisk istotnych dla jej ochrony

Białowieża Forest jest obszarem, w którym siedliska przyrodnicze znaczące i istotne dla ochrony i zachowania różnorodności biologicznej są skutecznie chronione.

Kierunki działań

- ✓ Prowadzenie działań czynnej ochrony przyrody zgodnie z założeniami strefowania
- ✓ Realizacja zapisów planów ochrony i planów zadań ochronnych dla parku narodowego, obszaru Natura 2000 oraz rezerwatów przyrody
- ✓ Ograniczanie występowania i rozprzestrzeniania się gatunków inwazyjnych

Cele zarządzania – kierunki działań

3. Zachowanie nienaruszalności Obiektu jako całości

Białowieża Forest jest integralnym Obiektem, którego nienaruszalność jako całości jest utrzymana poprzez zachowanie wszystkich cech jego Wyjątkowej Uniwersalnej Wartości

Kierunki działań

- ✓ Uporządkowanie systemu ochrony przyrody w obrębie Obiektu
- ✓ Zapobieganie fragmentacji i izolacji siedlisk wewnątrz Obiektu
- ✓ Poprawa łączności między Puszcą Białowieską a innymi kompleksami leśnymi poprzez tworzenie korytarzy ekologicznych

4. Budowanie i wzmacnianie świadomości wartości materialnych i niematerialnych Obiektu

Białowieża Forest jest miejscem ważnym dla ludzkości, obecnych i przyszłych pokoleń, które znają i rozumieją wartość materialną i niematerialną Obiektu oraz jego integralność.

Kierunki działań

- ✓ Kształtowanie i wdrażanie długofalowej strategii edukacji i informacji na temat Białowieża Forest jako naturalnego dziedzictwa ludzkości
- ✓ Podnoszenie poziomu wiedzy o Białowieża Forest oraz o ochronie przyrody zarządców i innych interesariuszy Planu Zarządzania
- ✓ Tworzenie zachęt i wspieranie lokalnych organizacji i instytucji (w tym jednostek samorządowych) w prowadzeniu działań związanych z podnoszeniem świadomości i niwelowaniem luk w wiedzy o Obiekcie

Cele zarządzania – kierunki działań

5. Tworzenie zachęt do współdziałania podmiotów międzynarodowych, krajowych i lokalnych

Białowieża Forest jest motywacją do współdziałania podmiotów międzynarodowych, krajowych i lokalnych oraz pracy na rzecz ochrony dziedzictwa.

Kierunki działań

- ✓ Opracowanie i wdrażanie ramowego, wieloletniego programu współpracy pomiędzy podmiotami lokalnymi, krajowymi oraz międzynarodowymi
- ✓ Stworzenie platformy dialogu społeczności lokalnych obszaru Puszczy Białowieskiej oraz współpracy podmiotów lokalnych, krajowych i międzynarodowych
- ✓ Prowadzenie działań edukacyjnych podmiotów krajowych i lokalnych w zakresie współdziałania na rzecz Obiektu Białowieża Forest

Cele zarządzania – kierunki działań

6. Tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju obszaru Puszczy Białowieskiej

Białowieża Forest jest inspiracją do działań na rzecz zrównoważonego rozwoju społeczności zamieszkującej obszar Puszczy Białowieskiej, w poczuciu odpowiedzialności za Obiekt.

Kierunki działań

- ✓ Opracowanie zasad korzystania z zasobów Puszczy Białowieskiej zgodnych z prawem krajowym i międzynarodowym
- ✓ Opracowanie i wdrożenie ponadlokalnej strategii rozwoju turystyki dla obszaru Puszczy Białowieskiej

Cele zarządzania – kierunki działań

6. Tworzenie warunków dla zrównoważonego rozwoju obszaru Puszczy Białowieskiej cd.

Białowieża Forest jest inspiracją do działań na rzecz zrównoważonego rozwoju społeczności zamieszkującej obszar Puszczy Białowieskiej, w poczuciu odpowiedzialności za Obiekt.

Kierunki działań cd.

- ✓ Zapewnienie samorządom obszaru Puszczy Białowieskiej wsparcia i pomocy eksperckiej w zrównoważonym użytkowaniu otoczenia Białowieża Forest
- ✓ Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańcom obszaru Puszczy Białowieskiej dzięki dostępności i utrzymaniu na odpowiednim poziomie infrastruktury i usług publicznych

Cele zarządzania – kierunki działań

7. Kształtowanie tożsamości i dumy lokalnych wspólnot na bazie wiedzy o walorach przyrodniczych, kulturowych i historycznych Puszczy Białowieskiej

Białowieża Forest jest elementem tożsamości i więzi lokalnych, których podstawą są walory przyrodnicze, kulturowe i historyczne Obiektu.

Kierunki działań

- ✓ Wspieranie działań na rzecz budowania lokalnych więzi społecznych, w tym lokalnych inicjatyw społecznych w zakresie edukacji o walorach przyrodniczych, kulturowych i historycznych Puszczy Białowieskiej

Cele zarządzania – kierunki działań

7. Kształtowanie tożsamości i dumy lokalnych wspólnot na bazie wiedzy o walorach przyrodniczych, kulturowych i historycznych Puszczy Białowieskiej cd.

Białowieża Forest jest elementem tożsamości i więzi lokalnych, których podstawą są walory przyrodnicze, kulturowe i historyczne Obiektu.

Kierunki działań cd.

- ✓ Rozwijanie kompetencji w zakresie partycypacji społecznej wśród pracowników organów wdrażających Plan zarządzania i samorządów na obszarze Puszczy Białowieskiej
- ✓ Promowanie działalności gospodarczej, w tym w zakresie turystyki, na podstawie tradycji i produktów lokalnych obszaru Puszczy Białowieskiej

Cele zarządzania – kierunki działań

8. Prowadzenie edukacji przyrodniczej i kulturowej oraz promowanie Dziedzictwa Światowego UNESCO

Białowieża Forest jest miejscem edukacji przyrodniczej i kulturowej oraz rozpowszechniania wiedzy o obiektach Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Kierunki działań

- ✓ Opracowanie strategii edukacji przyrodniczej i kulturowej w oparciu o Światowe Dziedzictwo UNESCO i wartości Obiektu Białowieża Forest
- ✓ Utworzenie centrum informacyjno-edukacyjnego, którego celem będzie propagowanie wiedzy o Światowym Dziedzictwie UNESCO oraz o Obiekcie

Cele zarządzania – kierunki działań

8. Prowadzenie edukacji przyrodniczej i kulturowej oraz promowanie Dziedzictwa Światowego UNESCO cd.

Białowieża Forest jest miejscem edukacji przyrodniczej i kulturowej oraz rozpowszechniania wiedzy o obiektach Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Kierunki działań cd.

- ✓ Prowadzenie działań z zakresu edukacji przyrodniczej i kulturowej wykorzystaniem dostosowanych do różnych grup interesariuszy i użytkowników kanałów (szkolenia dla przedstawicieli samorządu, organów ochrony środowiska, przedsiębiorców, w tym usługodawców w sektorze turystyki, dla przedstawicieli oświaty oraz dzieci i młodzieży)
- ✓ Włączenie edukacji przyrodniczej i kulturowej oraz promowania Dziedzictwa Światowego UNESCO w programy nauczania w szkołach obszaru Puszczy Białowieskiej

Cele zarządzania – kierunki działań

9. Promowanie obszaru Puszczy Białowieskiej w oparciu o Obiekt

Kierunki działań

- ✓ Białowieża Forest jest obiektem rozpoznawalnym w skali świata, kraju, regionu i na poziomie lokalnym.
- ✓ Promocja i upowszechnianie badań dotyczących Obiektu, z wykorzystaniem nowoczesnych metod docierania do różnych grup interesariuszy
- ✓ Opracowanie i skuteczne wdrożenie identyfikacji wizualnej obszaru Puszczy Białowieskiej w oparciu o Obiekt Białowieża Forest
- ✓ Budowanie marki terytorialnej

Cele zarządzania – kierunki działań

- ❑ Przedstawiony materiał jest wynikiem pracy z interesariuszami oraz próbą jego ustrukturyzowania przez zespół projektowy
- ❑ Kolejnym krokiem będzie przedyskutowanie materiału na warsztacie z zespołem naukowców
- ❑ Jako następne działanie zostanie wykonana analiza zaproponowanej wizji i celów zarządzania w kontekście materiałów uzyskanych z ekspertyz częściowych opracowywanych w ramach projektu
- ❑ Na podstawie tego kilkietapowego podejścia zostanie przedstawiony ostateczny zapis wizji, celów zarządzania i przypisanych do nich kierunków działań do projektu Planu zarządzania

W1: Świadczenia przyrodnicze Puszczy Białowieskiej

Rozmawiamy o znaczeniu i wartości Puszczy Białowieskiej. Wyniki dyskusji przyczynią się do opracowania opisu Dobra i zdefiniowania celów jego ochrony.

W2: Bariery i problemy ochrony Puszczy Białowieskiej
Budujemy drzewo problemów. Wskazywane problemy uwzględnimy w charakterystyce stanu Puszczy. Jest to podstawa definiowania celów ochrony i planowania odpowiednich działań ochronnych.

W3: Rozwiązywanie problemów ochrony Puszczy Białowieskiej
Wspólnie szukamy sposobów rozwiązania problemów ochrony Puszczy i wskazujemy interesariuszy odpowiedzialnych za wdrożenie tych rozwiązań. Wyniki dyskusji będą stanowić podstawę do określenia działań i podmiotów wdrażających.

Puszcza
Białowieska
i jej znaczenie

Zachowanie
wartości
Puszczy
Białowieskiej

W6: Strefy ochronne. Zasady, kryteria.

Zastanawiamy się nad kryteriami dla stref ochronnych wyznaczonych w Puszczy, biorąc pod uwagę potrzeby jej ochrony. Spróbujemy zaakceptować to podejście, tak aby każdy interesariusz mógł się czuć odpowiedzialny za ochronę Dobra.

W7: Strefowanie w Puszczy Białowieskiej.

Weryfikujemy strefy ochronne w Puszczy Białowieskiej i uzgadniamy ich granice. Od stopnia reżimu ochronnego w danej strefie zależy jakie działania będziemy w nich realizować.

Granica Puszczy
Białowieskiej
i strefy
ochronne

W4: Wizja i cele zarządzania Puszcą Białowieską

Wypracowujemy wizję i cele ochrony, które będą odzwierciedleniem naszych ambicji. Wizja będzie sięgać lat 2050. Cele będą nie tylko długo-, średnio-, ale i krótkoterminowe.

Strategia
ochrony Puszczy
Białowieskiej

W5: Turystyka w Puszczy Białowieskiej

Poznajemy dobre praktyki ze świata w zakresie turystyki w obiektach UNESCO. Zastanawiamy się jak te praktyki wykorzystać w Puszczy. Udostępnianie Puszczy dla celów turystycznych jest jednym z elementów zarządzania Puszcą.

W8: Działania ochronne w Puszczy Białowieskiej

Ustalamy, jakimi działaniami, możemy osiągnąć cele Planu. Wypracowujemy wspólną listę działań i wskazujemy interesariuszy odpowiedzialnych za ich wdrażanie.

Zarządzanie
Puszcą
Białowieską

W11: Wypracowanie zasad i narzędzi konsultacji

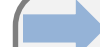
Ustalamy, w jaki sposób interesariusze będą uczestniczyć w konsultowaniu Planu Zarządzania. Ustalenia te nie tylko zastosujemy w procesie konsultacji projektu Planu, ale także będą zawarte w Planie.

W10: Wdrażanie, monitorowanie, ewaluacja

Wypracowujemy i uzgadniamy sposób wdrażania działań (w tym ich finansowania), monitorowania postępów wdrażania Planu, ewaluacji osiągania celów.

W9: Koordynacja polityk w Puszczy Białowieskiej

Wypracowujemy rekomendacje dla strategii i planów, które mogą mieć wpływ na Puszcę Białowieską, tak aby polityki te służyły osiągnięciu celów Planu.

Logika Planu

Relacje pomiędzy
rezultatami warsztatów
i elementami Planu

Dziękujemy!

ios.edu.pl/bialowieza-forest/

puszcza@ios.edu.pl

Sfinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej